

V rámci hudebního festivalu Jaro Josefa Suka si posluchači vyslechnou ve čtvrtek 23. dubna v Kulturní domě Karlov hru na unikátní klavíry

Klavíristka Viviana Sofronitská v Benešově představí hudbu mistrů v její původní podobě

Benešov – Mezi osobnostmi hudebního světa, které v letošním roce navštíví Benešov, se v dubnu objevuje také méně známý klavíristka Viviana Sofronitská. Přestože již několik let žije v Divišově u Benešova, dubnový recital bude její zdejší premiérou. Specialitou interpretky je hra na unikátní klavíry, které s sebou na koncerty vozí. Jedná se o fortepiana, což v éře nejslavnějších hudebních skladatelů 19. století byly nejméně moderní nástroje. Koncerty Viviana Sofronitská tédy podávají autentickou interpretaci hudby své doby, a to, dle jejích vlastních slov, přesně tak, jak hudbu slyšeli sami autoři při jejím komponování.

Viviana Sofronitská, mladochodem dcera vynikajícího ruského klavíristy Vladimíra Sofronitského, studovala na významných konzervatořích a nějakou dobu žila v Kanadě. Větší ohlas však zaznamenala až v Mecece vážné hudby – Německu, kam se začátkem devadesátých let přestěhovala.

V roce 1999 si přijela do Čech objednat kopii Mozartova klavíru u renomovaného výrobce fortepian, Američana Paula McNulty. Setkání s McNultym bylo osudové nejen pro její hudební kariéru, ale také z osobního pohledu. Dnes manželé stále žijí v Divišově, kde Paul McNulty vyrábí ve své dílně jedinečné klavíry pro významné hudební domy a interprety, a odkud Viviana Sofronitská vyráží na své koncertní turné po celé Evropě. Klavíristka v současnosti

vlastní pět kopií nástrojů nejslavnějších hudebních skladatelů, z nichž dva představí během svého ostravského koncertu. V rámci hudebního festivalu Jaro Josefa Suka ho posluchači vyslechnou ve čtvrtek 23. dubna na Karlově.

S fortepianem se na benešovském pódiu setkáme snad poprvé. Čím se liší od moderního pianina?

Otázkou je, co vlastně znamená moderní piano? Pokud se za moderní považuje běžné piano, s kterým se většinou setkáváme na koncertech, nejedná se o moderní nástroj, ale o kopie pian z období osmdesátých let 19. století.

Nástroje, na které koncertují já, jsou těmto pianům velmi blízké – pocházejí totiž z první poloviny stejného století. Co se týká rozdílů mezi fortepiany z období 1846 a, řekneme, z roku 1880, pak zde můžeme najít mnoho rozdílů – jina konstrukce, odlišný materiál, a tím pádem i zcela jiný zvukový výraz.

Jsou nové postavená fortepiana skutečně schopna interpretovat hudbu tak, jak ji ve své době hráli sami skladatelé?

Zde musím citovat názor skvělého pianisty a skladatele, zakladatele ruské klavírní tradice Antona Rubinšteina, který v roce 1892 řekl: „Nástroje všech dob měly tóny s barvami a efekty, jež nemůžeme na dnešní klavíry zprostředkovat. Skladby byly vždy komponovány tak, aby odpovídaly charakteru daného nástroje, a pouze na něm jsme

skladbu mohli slyšet v plné kráse tak, jak měla znít.“ S tímto názorem se ztotožňuji. Muzejní nástroje mají pro lidstvo velkou hodnotu, ale zatímco čas je laskavý k houslím, k fortepianu je krutý. Je zde více mechanických částí, a ty časem ztrácejí potřebný tah a zvuk. Proto jsem zvolila kvalitní nové postavená pianina s neopakovatelným zvukem.

Lze nějak stručně popsat rozdíl interpretace Dvořáka, Mozarta nebo Schuberta, jejichž skladby na vašem koncertě, kromě jiných, uslyšíme?

Pokusím-li se o stručnou charakteristiku, pak pouze tu, že každý z nich má jasné vepsané rukopisy. Také ja interpretuji hudbu vždy trochu jinak, podle toho, jak reaguje publikum. Když mám k dispozici svá pianina, jsem schopna velmi dobře demonstrovat rozdíly mezi jednotlivými autory. Mám nesporně výhodu v tom, že vlastním pět opravdu unikátních nástrojů.

Kromě Mozartových pian, Stein'a, Waltera také Chopinův slavný 'Pleyel' či skvělá pianina z dílny značek 'Boisselot' a 'Graf'. A proto není výjimkou, když mi po koncertě posluchač udívá řecké, že danou skladbu znal už dlouho, ale nikdy předtím si neuvědomil, jak je krásná.

V Divišově žijete už více než deset let. Jak velkou změnu pro vás znamenalo stěhování z Německa do středočeského kraje?

Záleží na úhlu pohledu. Nezapomínejte, že jsem se narodila a vyrostla v Moskvě!

Dlouhou dobu jsem pak žila v Kanadě a pak jsem nějakou dobu byla světoběžnic, žila jsem na více místech. Stěhování z Německa do Čech bylo pro mne spojeno s vášní pro hudbu i pro muže, který sám hudbou žije. Česká republika je navíc Mekkou kultury, vždyť v době Mozarta byly Čechy konzervatoří Evropy. Lidé jsou vstřícní a mají trpělivost s mojí lámovou čestnou. Musím říci, že namaprostro vyhovuje i městečko, kde žijeme. Divišov je akorát tak velký, má bohatou historii, není daleko od letiště a je ideálně situován blízko dálnice. Cestují hodně, takže díky dobrému spojení šetřím čas.

Pár otázek pro Paula McNulty. Co vás přivedlo k výrobě tak specifických nástrojů jakými fortepiana jednoznačně jsou?

To je ale dlouhá historie! Hudbu jsem studoval, nejprve kytaru, pak jsem se nadechnul pro klavír. Ale mým hlavním zájmem byla technická stránka nástrojů. Zní to možná neuvěřitelně, ale své první piano jsem postavil až ve třiceti.

Předtím jsem pracoval pro různé hudební instituce a tělesa, a díky jedné takové spolupráci jsem se z USA dostal až do Holandska. Tady jsem s výrobou fortepian začal, nejprve jako pomocník místního odborníka. Naš společně vytvořený nástroj však natolik zaujal jistou filharmonii, že mi ze dne na den vyplatili peníze na stavbu dalšího fortepiana pro jejich vlastní účely.

Do roka bylo hotové a slavně úspěšné. To mne ujistilo v

mém rozhodnutí věnovat se do budoucna jen fortepianu. Začal jsem cíleně hledat místo, kde bych mohl stavět další historické klavíry, a přes kontakty jsem se dostal až do Čech, a po delším hledání také do Divišova.

V čem vidíte výhody a nevýhody práce v Čechách?

Počet výrobců historických klavírů na světě byste spočítali na prstech jedné ruky. Je nás opravdu málo. Mou nespornou výhodou je fakt, že dřevo na výrobu mých klavírů pochází ze šumavských lesů. Přesně z toho dřeva, které používali rakouští mistři k výrobě klavírů pro skladatele počátku 19. století.

Pochvaluji si také precizní práci všech místních dodavatelů a poskytovatelů služeb, kteří se na výrobě mých klavírů spolupodílejí. Remesla tu stále funguje, Češi jsou skov-

ni a zruční. To je ta radostná část. Po patnácti letech tady jsem už zažil leccos, takže vnímám i stinné stránky. Neříkám ale, že kdybych zůstal v Holandsku nebo v Americe, žil bych život na ružovém obláčku. To určitě ne.

Na čem v současnosti pracujete?

Moje manželka by měla radost, kdybych teď odpovídal, že na jejím klavíru Streicher, který jsem jí slíbil. Ale práce je mnoho, máme rozpracováno několik dalších klavírů, které si ode mne objednaly filharmonie, sály nebo sami klavíristé.

Výroba jednoho takového klavíru trvá mnoho měsíců, nekonečně mnoho hodin piplavé práce. Cena nástroje tomu samozřejmě také odpovídá, a díky tomu mám velkou pokornost a zodpovědnost dodat skutečně bezchybný a nádherný nástroj. Takže Streicher bude, ale letos asi ještě ne. Renata Vrdolincová